

Ekolojik yaþamý arayýþ yollarýnda

Temmuz2005'te Bugday'ýn Tatuta'sý için kaleme alýnan yazý ile o tarihteki durum!

Resmen 1 Ekim 2004 tarihinde çýktým “ekolojik yaþamý arayýþ yolcuðu” na. Ekoloji dünyasý ne durumdadýr. Hepbirlikte yaþamayı düþleyen insanlar varmý? Düþlerini gerçeğeþtiren v Onların yanýnda bize yer varmý? Kapýsýnda ekolojik köy veya yerleþim yazmayan ama zaten doðal yaþayan ve bizi arasýna kabul edecek hayallerimizi gerçeğeþtirebileceðimiz bir köy,yerleþim varmý?Bölgenin,suyu,havasý,topraðý,insaný,eðitim,saðlýk,sosyal yapýsý nasýl,bizi motive edecek yeterliliðe sahipmi? Bunlarý gerçeğeþtirmek isteyen insanlar ne kadar hazýr?Ýstekli insanlarýn kafasýndaki resim,hayal nasýldýr,kendilerini nereye oturtturmaktadırlar?Uygulamada olanlar ne yapmaktalar,ne üretip ne satmaktalar,dünyadaki durum ne, ölkemizdeki eksik ne? Ýktisadi bir iþletme olmalıymý? Olacaksa kýrdamý kenttemi olmalı? Bu araþtırma sürecinin sonunda bizde ta olarak ne istediðimize iç rahatlýðýmýzla ve aile içi mutabakatla karar verip uygulamaya geçmiþ olacaðýz,deneyeceðiz.Yolculuða çýkýþ,arayýþa baþlayýþ nedenimize her geçen gün yeni insanlarýn görmek yalnýz olmadýðýmýzý ve benzer sýkýntýlarý yaþadýðýmýzý gösteriyor;Gerçek olmayan insan ilipkileri,sanal baðýmlylýk,kendimizin planlamadýðý bir mesai,stresli çalyþma ortamý,Trafik riski,kaldýrýmda iken kafaya saksý-tabela vs düþme riski, deprem riski,ulaþýmnda-sanal ortamlarda yitirilen zamanlar, hýzly-tempolu yaþama metabolizmanýn tepkisi,saðlýksýz beslenme,artan kanser,kalp, tansiyon vs ýkýký hastalýklar,tüketim çýlgýnlýðý,TV,çocukların eðitimi,gezegenin geleceði,ekosistemin çöküþü,savaþlar,iþgaller,küresel iklim,ötelenen buzul ça tabakasý, pahalýya satýlan organik ürünler,ekoloji tacirleri, GDO,doðadan kopuk bir yaþam,vs... Bu sýkýntýlarý gören ve yaþayan her ekolojistin hayalini bir ekolojik köy düþü sü hayali gören insanlarýn bir araya gelip 3-4 neslin yaþayacaðý özerk,baðýmsýz ve hatta baþarýlabilirse devletin en küçük birimi olan köyü resmen kurmalarý bu planý zor kýmýyor.Zor o 10 ve üstü aile,yetiþkinin bu projede anlayacak,uzlaþacak kadar radikal geçip yapmaya kararlý olmasý.Býrakma..... Tüm yaþamlarýný,kendilerini,eþ ve çocuklarýný hatta anne ve babalarýný,dede ve neneleri ile birlikte doðadaki bu projeye uyarlamalarý. Burada üretip,burada doyp,burada yaþayýþ,üretim fazlasýný satýþ,diðer köylerle takasa giden,doðadan almaktan çok vermeyi düþünen bir proje.Kendine yeten ortak tesislere sahip ;berberinden,marangozuna,etüd-eðitim salonundan,acil saðlýk

birimine,lokantasýndan,kýraathanesine,ortasýnda çeþmesi de olan köy meydanýna kadar sanatsal üretimde bulunabilecek atelyeleri,turizm konaklamalı,ekolojik ve saðlýkly ürünler dükkany,spor alanlarý,Hayvansal ve bitkisel mamulleri üreten iþlikleri...En yakýn yerleþime gidip gelmek için servisleri,Kente gidip kültür,sanat tüketme,eþ dostlarý görme programlarý,Araçlarda kullanmak ve fazlasýný satmak için bio-dizel ve bio-gaz üretimi,Ekolojik yaþamý yaymak,ilkleri oluþturmak için birbirinden ve kurduklarý düzenden güç alan dünyada 70 ten fazla örneði olan ekolojik köy yaþayanlarýnýn içinde var olmak öncelikli hedefimiz.... Soðuklarla beraber baþlaya bu arayýþta ölkemizin batýsýný ama özellikle Ege Bölgesini defaten dolaptým.Bu yolculukta üyesi olduðum Ekolojik Yaþamý Destekleme Derneði (BUÐDAY) ve onun Tarým Turizm Takasý (TATUTA) projesi ile Buðday Dergisi rehberim oldu. Ekolojik üretim yapan 12.000 çiftçinin þimdilik 25’inin ve bu yaz belki 40’ý ekolojik turizme TATUTA bünyesinde. Bu gurupta yer alanlarýn çoðunu ve bu gurupta yer almayan baþka ekolojik çiftlik ve yerleþimleri de gezdim. Bu geziler esnasýnda çok özel anlar yaþadým ve paylaþtým. Her aþamasýný not ettim. Bur bir kýmýný internete paylaþýma açtým. Diðer yolculara ýþyk versin diye. Kaynak olarak gördüðü Ýstanbul’da olduðum günlerde gönüllü olarak yardým ettiðim Buðday Dergisi okuyucularý için bir seçmece derleme yapalým dedik.ÇANAKKALE,KÜÇÜKKUYU,ADATEPEBAÞI KÖYÜ,DEDETEPE ÇÝFTLÝĐÝ;öncelik burasý sizin bildiðiniz çiftlik biçiminde deðil. Arazi 12 dönüm zeytinlik. Ýçinde þimdilik bina yok.Yer yer 20 ile 70 derece açýlý arazinin zirvesinde çiftliðe ismini veren DEDE ‘nin yatýry var.Dedetepe TATUTA’nýn en bilinen ve gençler tarafýndan en çok ziyaret edilen ekolojik kampý. Evet Dedetepe þimdilik bir kamp ve konuklarýn her ihtiyacýný karþýlayacak eko-konfora sahip. Kasým-Þubat hariç yýlly her ayý paylaþýma açık.Kazdağýnýn eteklerinde.Küçükkuyu, ile tertemiz Ege Denizi’nin hemen üstünde. Ege denizi,Kaz Dağý (ÝDA) ile ilgili hepinizin pek çok bilgisi vardýr. Belki Küçükkuyu’ nun birin bir sahil kasabasý olduðunu,kýþýn yaþayan nüfusunun çok ve canly olduðunu bilenez çoktur. Artan nüfus baskýsý ne ile yoðunlaþan beton ormaný ve çevre kirliliði þimdilik gündelik yaþamý etkilemese de gelecek i olumsuz sinyal veriyor. Etrafta sanayi tesisi þimdilik yok ve insanlar bisikleti yoðun olarak kullanýyor. Bölgede büyük þehir kaçkýný çok. Aðýrlýkly olarak emekli olup bir pansiyon, açan bu gurup en çok yalnýzlyðý yaþayan gurup. En büyük hayal olan bina inþasýnýn bitmesi ile yaþamdaki ana hedefe ulaþýlmýþ olmasýna raðmen niye mutlu olamadýklarýný bilmeyen gurup.“Kadýnlar Kahvesi” olan ve Dedetepe’nin Tamahin’ inde gittiði sosyal ortamlar,çocuklarýn eðitim ihtiyacýný üniversiteye kadar karþýlayan,irice bir limaný,balýkçý barýnaðý ve bol balýðý olan Küçükkuyu ulaþýmly,büyük þehirlere yakýnlýðý ile pek öncelikle tercih edebileceði bir bölge.Ve bunun hemen üstündeki Kaz Dağý’na doðru çýkma baþlayýnca henüz bozulmamýþ eko-sisteme ulaþýyoruz. Daðdaki köyler genellikle Türkmen diye söylenir.Alevi köyleri ile Yörük köylerinden oluþuyor.Dedetepe çiftliðinin dahil olduðu köy Adatepebaþý, Yörük köyü. 200 haneli. Denize tepeden bakýyor. Kendi kendine yeten,her þeyi çoðunlukla kendi üretiyor. Ana geçimleri ise zeytin. Her evin süt ve kümes hayvaný var. Zeytin gelirlerini genellikle giyeceðe,þeker ve tuza harcýyorlar. Bir arada ve çoðunlukla akraba evlilikleri ile dýþarıdan insan aralarýna sokmadan bugüne ulaþmýþlar. Dedetepenin kurucularý Erkan ile

Tamahin’i çocuklarý gibi benimseyip içlerine almýplar. Ýstanbul’da olduklarý zaman telefonla arýyor,Küçükkuyu’da yada köy yolunda önünü kesip hal hatýr soruyorlar. Bir peye ihtiyacý olup olmadýđýný sorarken ise behirli muhabbeti gibi deđil gerçek ve samimi olduklarýný ise Erkan utanarak örneklüyor. Erkan ve Tamahin’e imreniyorum. Bu köyde tanýptýđým insanlar ile onlarý güvenli,sosyal bir gelecek bekliyor. Gerçi siz Dedetepe’ye gittiđinizde köy merkezinin oldukça dýpýndaki çiftliđe gideceksiniz.Ve orada dođa içinde çadıro yatýp,ađaç altýnda yemek yiyip denize bakýp az ilerideki belaledi suya girip harika vakit geçireceksiniz. Gece kamp atepi ve etrafýnda müzik,dans. Bu satýrlarý Bolu’da Karacasu Kaplýcalarýnda yazýyorum ve caným Dedetepe çekti. Sanýrým Pubat rotasýna tekrar dahil edeceđim. Kim bilir belki yazýn sizinle orada karþýlaþýrýz. AFYON-BAÞMAKÇI-ERSÖZ ÇÝFTLÝĐÝBaþmakçý Afyon’ ilçesi ama afyondan daha çok Isparta’ ya yakýn. Acý Göl’ ün yanýnda. Eski “kovboy” filmlerini hatýrlattý bana.Toz,rüzgar,çalý ve bob bakan insanlar. Ersözler ise Acý göl tarafýnda merkezin biraz dýpýnda. Dümdüz bir bölge olduđu için burada da bisiklet ađýrlýkta. Baþmakçý merkezden beni almaya gelen Vehbi’ye aracýma binerken sordum “bisikleti istersen arabaya alalým” oda “ kim ne yapsýn bisikletimi” dedi. Evet kim ne yapsýndý kaldýrýma býrakýlmýp 5-10 bisikleti. Suç oranýný düþük olduđu ve herkesin herkesi tanýdýđý “ilçenin delisi” olan Vehbi ve Sultan Er týrnaklarý ile yaptýklarý tamamen kerpiçten ve ahþaptan çiftliklerinde tavuk ve güvercinleri il salça ile turpu üretiyorlar. Toplam 10 dönümde ilçenin ilk sebze üretimini baþlatmýplar. Hem de ekolojik. Ýlçe ülkenin yumurta piyasasýnýn kalbi. Dünya’ nýn da ekolojik gül yađý üretimi merkezi. Tüm bunlarý kooperatifleþerek sađlamýp olan ilçe halký kendi köylüsü olan ve örgütlenm hep öncülük eden Ersöz’ lere farklı olduklarýný hatýrlatmadan da edemiyorlar. Çiftlik diđ uđrayacađýnýz eko-yerleþmelerin en sohbeti koyu olan ailesine sahip. Gördüđüm en eko-köylü aile olup bir o kadar içten ve paylaþýmcý olan Ersöz’ lerin Vehbi’si ayný zamanda Yebil,çevre ve ekoloji hareketinin hatip köylüsü. Araþtýrýyor,öđreniyor ve bunlarý çadırdýđý s dinleyicilerle paylaþýyor.Konuþmasý olmadýđý zamanlarda bu ihtiyacýný konuklarý ile gideriyor. Göl; yođun flamingo nüfusuna sahip kirlenmekte olan bir sulak alan. Gölden pek çok sektöre ana hammadde olarak kullanılan sodyum çýkartýlýyor. Gölün ve Baþmak’çýnýn Güney’ine den gelen tarafýnda baþlayan Toroslar’ ýn uzantýsý tepelerde Yörük köyleri ise olanca özgünlükleri ve bađýmsýzlyklarý ile yapamlarýný sürdürüyorlar. Henüz okul binasý dýpýnda hiçbir yapýnýn olmadýđý,dađa oluþturduklarý mini teras tarlalarda neredeyse tüm beslenme ihtiyaçlarý karþýladýklarý yapam biçimlerini geleneksel yapýlarýnda sürdürüyorlar,keçi ve kümes hayvanlarý dađ ve Ardýç ormaný köyde biyolojik çeþitliliđin neden gerekli ve her þeyin ne kadar birbirine yapamsal olarak bađlý olduđunu öđrendim. Ardýç ađacýnýn tohumunun kabuđu çok sert ve hiçbir dođ koþulunda açýlýp toprakla kaynaþmýyor. Sadece Ardýç Kuþunun sindirim sisteminden geçtikten sonra açýlýp dýpký olarak çýktýktan sonra toprakta kök salýyor.Ersöler’i ziyarete giderseniz so olarak canýnýzýn hiç sýkýlmayacađýna ve sürekli konuþma,hareket ve yeme halinde olacađýnýzý söyleyebilirim. Acele ederseniz evin üst katýný sizden sonra gelecek konuklara hazýrlamak için kerpiç ustalýđýný bir parça öđrenme þansýna sahip olursunuz. ISPARTA,EDÝRDÝR,YUKARIGÖKDERE,KII ÇÝFTLÝĐÝEđirdir gölünü görüp de ilçe merkezindeki kemik hastanesini söylememek olmaz. Göl adeta deniz. Dalgalý ve ilçede yanýnda sahil yerleþimi gibi duruyor. Cođrafyasý nedeni ile bölge askeriye tarafýndan “dađ komando” yetiþtirmek üzere kullanýlýyor. Ýlçede askerin ve hastanenin izi baskýn. Baþka bir yerde kýrýlan kemiđin kaynamasý 3 ay sürerken burada 1,5 ayda kaynayabiliyor. Bu nedenle buraya oldukça büyük bir kemik hastanesi yapýlmýp. Ýlçeye çok uzak olmayan ve daha yukarýda olan Yukarý Gökdere Köyü çođunlukla elma üreterek geçimlerini sađlıyor. Arabaya aldýđým yaplý teyzenin söylemesine göre her elmaya olgunlaþýncaya kadar 25 defa tarým i kullanýyorlar. Sađlýklarý ile tarým ilacýný ilipkilendirmeden soruyorum. Nasýl oluyorsa nesille daha kof-çürük olduđunu söylüyor. Kanser ve sebpsiz ölümler çođalmýp.Ýkram ettiði elmayý almayı sebebini anlayýp üzülmeyiđini söyleyerek Kýlýç Çiftliđinden ve onun bölgeye getirdiði yeni ekolo meyvecilikten konuþtuk. Ýlgi ve merakla izliyorlarmýp. Bir kýsým köylü arazisine Yasemin Kýlýç’ýn ürettiði elma fidanlarýný dikmiþler . Çýkan ürün þimdilik az ve Yasemin tarafýnc deđerinde (1.25 YTL) pazarlanýđý için memnunlar.Kýlýç Çiftliði’nin ekoloğu Yasemin ise endipeli ama bir o karda umutlu. Marmaris’te halý-kilim ticaretini býrakan Ýbrahim ile üniversitede ve lisede okuyan kýzlarý ile kurduklarý çiftlikleri Yukarý Gökdere köyünün dý Dađlarla çevrili bir mini vadide. Kapadokya’dan 11 kamyonla getirttikleri ve 3 ay yapýmý süren taþ evlerinin benim gördüđüm en önemli özelliði tertipli,düzenli ve þehirdeki standartlarýnda üzerinde olmasý deđil; kuzine-kombisi. Akþam sohbetimiz boyunca neredeyse iki odunla tüm yapýnýn ýsýnmasý beni þaptýrttı. Hem ocak,fýrýn,soba hem de kalorifer kazaný görevi aslýnda neredeyse tüm Avrupa köylerinde zaten kullanılan kuzine çiftliđin paylaþýmındaki en önemli bilgilerinden. Çiftlikte en son 34 çeþit elma ve fidaný yetiþtiriliyor. Tatlarý ve görünümleri birbirinden farklı olan bu elmalar her mevsim ve aya yayýlmýp durumda. Ađýrlýkla kýp olmak üzere burada her zaman taze elma bulabilirsiniz. Biz o akþam 5 çeþitle bir elma partisi verip daha önce hiç tatmadýđým elmalarý tattým. Yeni yaptýklarý kurutma tesislerinden çýkan kurutulmu meyvelerini yedik. Pazarlama, Ýstanbul merkezli bir kooperatif hayali kurduk.Oldukça büyük ve çok odalý olan evin üst katý gelecekte gönüllüler için hazýrlanýyor. Konuktan ziyade gönüllübekleyen çiftlikte ip çok. Ýbo annesi için yeni bir ev inþaa edecek. Tasarýmý da ilginç. Çiftliđe gidecek insanların gerek ip,bilgi paylaþýmý,sohbet ve konfor konusunda sýkýntý yapamayacaklarýný rahatlykla söyleyebilirim. Bölge dađ,dođa yürüyüþü ve týrmanýþýna çok uygun ortam arayanýn tam aradýđý yer olduđunu, dađ,kitap ve müzik deyince Kýlýç çiftliði tam aradýđýn